

Minuta

Raport – Conferința națională „Combaterea muncii nedeclarate în sectorul construcțiilor din România” TUWIC

1. PARTICIPANȚI

Prima ediție a conferinței naționale „Combaterea muncii nedeclarate în sectorul construcțiilor din România” a avut loc la data de 23 Ianuarie 2020 la COMMONS din București. Activitatea partenerilor sociali are în vedere realizarea acțiunilor pentru stabilirea instrumentelor privind „Combaterea muncii nedeclarate în sectorul de construcții din România” din cadrul proiectului „TUWIC”, discutate și stabilite în cadrul ședințelor de dialog social din data de 04 Noiembrie 2019, data de 14 Noiembrie 2019, data de 29 Noiembrie 2019 și data de 16 Decembrie 2019. La conferință au participat peste 25 de persoane, reprezentanți ai partenerilor sociali, invitați ai organizațiilor neguvernamentale și ai mediului universitar.

2. În deschiderea conferinței, Coordonatorul de Proiect – TUWIC, domnul Profesor Colin C. Williams a adresat un mesaj de felicitare tuturor celor implicați în organizarea primei ediții a conferinței, cât și în derularea următoarei conferințe ce va avea loc la Cluj Napoca, în data de 21 Februarie 2020. În opinia sa, această conferință reprezintă un prim pas privind „combaterea muncii nedeclarate în sectorul de construcții din România”, dar și pentru a discuta despre problemele cu care se confruntă autoritățile competente și pentru a găsi soluții privind implementarea unor instrumente care vor ajuta ca autoritățile competente să eficientizeze acțiunile destinate „combaterii muncii nedeclarate în sectorul de construcții”.

3. DESCHIDEREA CONFERINȚEI

Un mesaj de bun venit celor prezenți în cadrul primei Conferințe a fost adresat și de către domnul ing. Romeo Bogdanovici, Prim – Vicepreședinte al ARACO, domnul Gheorghe Balaceanu Președinte FGS FAMILIA și domnul Catalin Tacu - Șef Serviciu Control Relații de Muncă – I.T.M. Iași. Prin intervențiile acestora a reieșit necesitatea implementării unor instrumente orientate pe activitățile de îndrumare și prevenție desfășurate de autoritățile competente, orice sancțiune aplicată de către acestea putând fi pusă în practică în condițiile în care activitățile menționate nu au avut eficiența scontată.

Cuvânt de bun venit – din cadrul prezentării congresului

4. PREZENTARI SUSTINUTE IN CADRUL CONFERINTEI

În cadrul conferinței care a avut ca tematică „Combaterea muncii nedeclarate în sectorul construcțiilor din România” au fost susținute prezentări de către coordonatorul de proiect, partenerii sociali implicați în cadrul proiectului TUVIC ca și invitați ai organizațiilor neguvernamentale cât și de către reprezentanți ai Inspecției Muncii. Au fost prezentate următoarele tematici:

- ✚ **Profesor Colin C. Williams - Coordonatorul de proiect a susținut prezentarea „ Combaterea muncii nedeclarate – evaluarea abordărilor alternative”**, punând accent pe modul în care abordarea privind combaterea muncii nedeclarate trebuie să fie una holistică, susținută de toate entitățile implicate atât la nivel de strategie cât și la nivel de operațiuni, utilizând o întreaga gamă de măsuri și politici directe și indirecte disponibile pentru combaterea muncii nedeclarate. Aceste măsuri urmăresc consolidarea puterii autorităților cu competențe în domeniul combaterii muncii nedeclarate și, respectiv, creșterea încrederii pe care agenții economici și cetățenii (muncitorii) o au în autorități. Obiectivul principal al acestor măsuri este acela de a transforma munca nedeclarată în munca declarată. De asemenea, Prof. Colin C. Williams a descris cele două tipologii majore de măsuri directe și indirecte legate de combaterea muncii nedeclarate. Conform primei abordări, cea a actorului rațional, cetățenii și companiile evaluează oportunitățile/beneficiile și riscurile angajării într-o anumită activitate. Aceștia vor desfășura activități nedeclarate dacă se așteaptă ca pedeapsa și/sau probabilitatea de a fi detectați să fie mai mici comparativ cu beneficiile încălcării legii. Măsurile politice aferente acestei viziuni urmăresc schimbarea raportului cost – beneficiu și pun accent pe măsuri de descurajare/ „sticks” (precum creșterea probabilității de detectare și a penalităților) și pe măsuri de stimulare/ „carrots”. Conform celei de-a doua abordări, cea a actorului social, comportamentul neconformist este determinat de mediul social și apare datorită distrugerii încrederii dintre cetățeni și stat. Astfel, apare o asimetrie instituțională, adică o moralitate fiscală scăzută în rândul cetățenilor. Prin urmare, pentru a combate munca nedeclarată într-un mod eficient este necesar să se alinieze institutiile formale (reglementări legale sau „moralitatea statului”) și institutiile informale (normele, valorile și convingerile cetățenilor sau „moralitatea civică”), prin măsuri care să permită schimbarea acestora. Profesorul Williams a prezentat și abordarea curentă a politicilor pentru combaterea muncii nedeclarate în comunitatea europeană. Această abordare ia în calcul și măsuri aferente abordării „actorului social” (spre exemplu: măsuri pentru a diminua lipsa de încredere în institutiile formale, campanii de educație și conștientizare), însă subliniază faptul că cea mai eficientă abordare este utilizarea simultană atât a unor măsuri directe (de exemplu: inspecții la locul de muncă pentru a spori consolidarea puterii autorităților) cât și a unor măsuri indirecte (de exemplu: campanii de educație și conștientizare în rândul cetățenilor și al companiilor). Această abordare se bazează pe studii empirice care arată că pentru a combate munca nedeclarată în cel mai eficient mod este necesar un grad ridicat de încredere a cetățenilor și a companiilor în institutiile publice și, de asemenea, este necesară consolidarea puterii autorităților cu competențe în domeniul combaterii muncii la negru.

- ✚ **ing. Romeo Bogdanovici Prim – Vicepreședinte în cadrul ARACO Filiala București** – a prezentat tematică cu titlul - „ Instrumente privind combaterea muncii nedeclarate – OUG 114/2018”, trei elemente importante au fost aduse în discuție și au fost evidențiate:

a) lipsa de resursă financiară la nivel național,

- b) fenomenul care a determinat ca multi antreprenori sa sa finanteze din bugetul propriu lucrarile contractante cu autoritila publica si locale,
- c) perioada de recuperea a creantelor cat si situatia din sectorul de constructii din Romania.

Situatia din sectorul de constructii a determinat Guvernul Romaniei sa promoveze unele masuri fiscal – bugetare menite sa impiedice disparitia multor agenti economici din sectorul de constructii de pe piata. Aceste masuri s-au regasit concretizate in prevederile OUG 114/2018. Prin acesteia ordonanta a fost impus un salariu minim brut de 3.000 lei fata de 2080 la nivel national. Ca urmare a facilitatilor fiscal-bugetare aplicabile angajatilor din sectorul de constructii prevazute de Ordonanta OUG 114/2018, s-a constatat o reducere a fenomenului de migrare a fortei de munca din sectorul de constructii.

- ✚ **Catalin Tacu -Sef Serviciu control relatii de munca – I.T. M. Iasi** – a prezentat despre „Instrumentele privind combaterea muncii nedeclarate in domeniul constructiilor”. Acesta a prezentat un raport privind situatia muncii nedeclarate in sectorul de constructii, campaniile desfasurate de catre Inspectia Muncii in domeniul constructiilor pe parcursul anului 2019, cat si un raport privind evolutia contractelor individuale de munca si a salariatilor activi care isi desfasoara activitatea in sectorul de constructii pentru anii 2018-2019).

In primul raport - „Campania nationala privind indentificarea cazurilor de munca nedeclarata la angajatorii care isi desfoara activitatea in domeniul constructiilor” au fost prezentate obiectivele campaniei si anume: a) identificarea si combaterea muncii nedeclarate si luarea masurilor care se impun pentru determinarea respectarii de catre angajatori care desfasoara domeniul de activitate in sectorul constructiilor, a prevederilor legale in domeniul relatiilor de munca si in domeniul sanataii si securitatii in munca, inclusiv de a incheia si transmite in Revisal contractele individuale de munca pentru persoanele depistate fara forme legale de angajare; b) identificarea angajatorilor care utilizeaza nelegal munca copiilor si a tinerilor; c) cresterea gradului de constientizare a angajatorilor si a angajaților in ceea ce priveste necesitatea respectarii prevederilor legale in domeniul relatiilor de munca si in domeniul sanataii si securitatii in munca, si d) creșterea gradului de constientizare a angajatorilor si a angajatilor in ceea ce privește necesitatea respectarii prevederilor legale in domeniul relatiilor de munca si in domeniul sanataii ai securitatii in munca.

Domnul Catalin Tacu a prezentat in raport si grupul tinta a acestei campanii fiind reprezentat de catre angajatorii si lucratorii care isi desfasoara activitatea in domeniul constructiilor. Inspectia muncii prin inspectoratele teritoriale de munca, a declassat actiuni de control, cu caracter inopinat in perioada 03-28 Iunie 2019, la care au participat un numar de 464 inspectori de munca din cadrul Compartimentelor control relatii de munca si Compartimentelor control munca nedeclarata de la nivelul inspectoratelor teritoariale de munca. Prin aceasta campanie s-a urmarit modul in care angajatorii respecta prevederile legale cu privire la angajarea personalului, timpul de munca si timpul de odihna, garantarea in plata a salariului minim in constructii potrivit OUG 114/2018, si nu in ultimul rand modul in care au fost indeplinite masurile dispuse cu ocazia controalelor anterioare.

In al doilea raport - „Raport privind evolutia contractelor de munca si a salariatilor activi care isi desfasoara activitatea in sectorul constructiilor pentru anul 2018-2019” – face precizare la competentele Inspectiei Muncii in domeniul muncii nedeclarate (raport de munca/ contract individual de munca, raporturi de munca mascate precum practica, internship, raporturi civile pe platforme digitale, etc.)

INSPECȚIA MUNCII

precum și competențele în domeniul muncii nedeclarate care nu aparțin de Inspectia Muncii (activități economice ale persoanelor fizice autorizate și neautorizate, activități ale profesiilor liberale, etc.). În raport s-a prezentat și ipostazele muncii nedeclarate în domeniul construcțiilor prezentate în diferite forme (lucrători /echipe independente, informare în șantier, lucrători absenți, nemotivati, lucrători în concediu fără salariu, etc.) precum și măsuri de informare și constientizare destinate persoanelor vulnerabile (asistați sociali din mediul rural, elevi și studenți, persoane fără adăpost, etc.). A mai fost prezentată și situația raportărilor de muncă în domeniul construcțiilor din județul Iași unde s-a putut observa creșterea numărului de angajatori din ianuarie 2015 până în ianuarie 2020 cât și creșterea numărului de angajați din domeniul construcțiilor în aceeași perioadă. Conform acestor date, în județul Iași s-a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de angajați care își desfășoară activitatea cu forme legale, unul dintre factorii care au contribuit la această creștere fiind OUG 114/2018.

- ✚ **Muja Laurentiu - Director Fonduri și Protecția Socială – CSC (Casa Socială a Constructorilor)** – a prezentat informații referitoare la CSC (Casa Socială a Constructorilor) cât și subiectul „Față în față cu munca nedeclarată în construcții”. CSC este o organizație fără profit, înființată prin Legea nr.215/1997 și este organizată sub forma unui bipartid administrat de asociațiile patronale și organizațiile sindicale reprezentative la nivel de sector de activitate. Scopul CSC este de a asigura protecția salariaților din activitatea de construcții și de producere a materialelor de construcții în perioada întreruperii activității datorită condițiilor meteorologice nefavorabile.

Domnul Muja Laurentiu a prezentat și forma de constituire a fondului de protecție socială, conform Legii nr.215/1997:

- Contribuția salariaților de – reprezentând 1% din salariu de bază brut (fără sporuri);
- Contribuția societății membre CSC- reprezentând 1.5% din valoarea producției de construcții, realizată și încasată de la beneficiari și pentru societățile din construcții, respectiv din valoarea producției – marfa vândută și încasată, pentru producătorii de materiale de construcții, fără corespondent în devizul lucrării;
- Contribuția beneficiarilor de investiții – o cotă de 0.5% din valoarea devizului de construcții, corespondent cu devizul general al lucrării (conform HG 907/2016), cota datorată de toți beneficiarii de investiții (investitori sau proprietari), indiferent de sursa de finanțare și de forma de proprietate.

Indemnizația de protecție socială este de 75% din media salariului de bază brut din ultimele 3 luni lucrate iar perioada de protecție socială pentru angajații care își desfășoară activitatea în domeniul construcțiilor este de maxim 90 de zile calendaristice și se acordă în perioada 1 Noiembrie - 31 Martie. CSC (Casa Socială a Constructorilor) poate reprezenta o alternativă pentru angajații care beneficiază de Legea 215/1998 în perioada de întrerupere a activității menționate la art. (12) alin. (1), deoarece aceștia beneficiază de vechime în muncă și drepturi de asigurări sociale. Protecția socială oferită de CSC descurajează concurența nelegală, poate contribui la fidelizarea forței de muncă, și poate fi privită ca un instrument de combatere a muncii nedeclarate în sectorul construcțiilor (stimulent/ „carrot”).

Oros Mircea – Director Tehnic – ARACO – a prezentat ca temă – OUG 114/2018 ca instrument de combatere a muncii nedeclarate în sectorul de construcții. Această ordonanță a impus un salariu minim brut de 3.000/lei pentru angajații din sectorul de construcții, față de 2080 lei cât este stabilit actualmente la nivel național. Conform datelor furnizate de INS numărul mediu de salariați înregistrați la 9 luni din anul 2019 a

INSPECȚIA MUNCII

fost de 399.000 fata de 386.000 salariați raportat la aceeași perioadă din anul 2018, diferența fiind de 13.000 salariați. Din datele înregistrate de Inspectoria Muncii la final de an 2019 reiese că au fost înregistrate un număr de 462.000 contracte individuale de muncă active în sectorul de construcții. Se poate concluziona că pe fondul unei lipse acute de forță de muncă recrutabilă, o mare parte din surplusul de salariați înregistrați la finalul anului 2019 o reprezintă cei care au trecut de la stadiul de muncă nedeclarată, la cel legal. Instrumentul cel mai important de reducere a volumului de muncă nedeclarată în sectorul de construcții este acela de promovare a unor politici coerente și sustenabile pe termen lung privind investițiile publice, fapt ce ar permite ca sectorul de construcții să devină unul predictibil și pe cale de consecință să permită acordarea unor venituri salariale substanțial crescute.

- ✚ **Veleanu Ramona – Vicepreședinte – FGS Familia** – a fost moderatorul evenimentului și a jucat un rol activ în încurajarea dialogului între instituțiile prezente la eveniment precum și în evidențierea și sinteza măsurilor cheie aduse în discuție de către participanți.
- ✚ **Constantin Ioan Cosmin și Tacu Catalin** au încheiat programul conferinței prezentând - „Memorandumul de Înțelegere cu UE prin care se înființează Comitetul Interministerial pentru combaterea muncii nedeclarate și Grupul Tehnic de lucru din România (HG. nr.391/2010).

5. AVANTAJE, BENEFICII, REZULTATE

Prezentările susținute în cadrul conferinței de către coordonatorul proiectului cât și de către partenerii sociali, a făcut posibilă transmiterea unor informații de interes pentru cei prezenți. Participarea partenerilor sociali la acest eveniment a facilitat relaționarea între aceștia și schimbul de opinii. Prezentarea coordonatorului de proiect, profesorul Colin C. Williams a confirmat dorința de colaborare dintre partenerii sociali și a scos în evidență rezultate obținute în urma cooperării. Mediatizarea evenimentului se va concretiza printr-o campanie de educare, conștientizare și sensibilizare cu implicarea tuturor partenerilor sociali cât și a expertului național propus.

6. CONCLUZII GENERALE

Formatul de organizare al conferinței a fost apreciat de către participanți, mai ales datorită faptului că aceștia au avut posibilitatea de a cunoaște problemele reale prezentate de către partenerii sociali implicați în cadrul proiectului privind combaterea muncii nedeclarate din domeniul construcțiilor. Facilitarea cooperării dintre reprezentanții partenerilor sociali din țară, ai organizațiilor neguvernamentale și agenților economici din domeniul privat a reprezentat un element pozitiv al conferinței. Subiectele din cadrul conferinței au fost apreciate de către cei prezenți, iar instituțiile publice au fost încurajate să continue dezvoltarea unor instrumente pentru combaterea muncii nedeclarate.

Organizarea conferinței a contribuit la realizarea unui schimb de bune practici între participanți, tematicile prezentate reprezentând modele care ar putea fi preluate și adaptate pentru eficientizarea combaterii muncii nedeclarate.

În concluzie, instrumentele principale privind combaterea muncii nedeclarate în sectorul de construcții din România, sunt următoarele:

- Legea 53/2003- Codul Muncii
- REGES (REVISAL)

INSPECȚIA MUNCII

• OUG 114/2018
si se pot lua in calcul urmatoarele masuri pentru implementare:

- Campanii de educare, constientizare si sensibilizare destinate angatilor si angajatorilor (cu implicarea tuturor partenerilor sociali cat si a expertului national propus).
- Traducerea legislatiei relevante pentru muncitorii de alte nationalitati.
- Implementarea unui card pentru angajatii care isi desfasoara activitatea in sectorul de constructii – care sa contina istoricul angajatului privind epxerienta general profesionala.
- Incurajarea aderarii la CSC (educarea si constinetizarea angajatilor privind beneficiile aderarii).
- Masuri de incurajare a responsabilitatii in cadrul lantului de aprovizionare (de exemplu, subcontractori).

Urmatoarea sedinta va avea loc la sediul Inspectiei Muncii, in data de 21.02.2020 in Cluj Napoca, incepand cu ora 9:00.

**EXPERT NATIONAL,
Dacian MICU**

Data:

Semnatura